

UNITAS MEDICORUM. — Op de algemeene vergadering van aandeelhouders der naamlooze vennootschap Unitas Medicorum, welke Zaterdag 27 Januari te Amsterdam gehouden is, werd in de vacature, ontstaan door het overlijden van dr. C. L. VAN DER BURG, tot comm saris gekozen de heer dr. J. A. BRAND, arts te Sloterdijk.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

BESMETTELIJKHEID VAN TUBERCULOSE.

Een paar weken geleden verscheen van den heer S. VAN DANTZICH, arts te Rotterdam, een brochure, getiteld: „Is de tuberculose besmettelijk? Een woord aan alle belangstellenden”. In het voorlaatste nummer van dit *Tijdschrift* (blz. 226), geeft de heer VERRIJN STUART daarvan een overzicht en noemt het werk van den heer VAN DANTZICH „een merkwaardige statistische studie” en later nog eens „een belangrijk geschrift”.

Deze brochure, met de daaruit getrokken conclusie, door de autoriteit van den heer VERRIJN STUART gedekt, dreigt daardoor in deze materie een geschrift van gezag te worden.

Nu wil het mij voorkomen, dat de heer VERRIJN STUART slechts zeer vluchtig de brochure heeft doorloopen, daar ik mij anders niet kan voorstellen, dat hij de leemten daarin niet zou hebben ontdekt, en de foutieve grondslagen der redeneering niet zou hebben opgemerkt.

Zeker, collega VAN DANTZICH heeft zich groote moeite gegeven, en veel merkwaardigs en wetenswaardigs medegedeeld, maar voor het trekken van een juiste conclusie is méér noodig.

Daar VAN DANTZICH zijn onderzoek niet in dit *Tijdschrift* heeft gepubliceerd, kan ik voor een volledige kritiek op zijn geschrift moeielijk plaats aan de redactie vragen; het zij mij echter vergund een paar opmerkingen te maken.

De schrijver — aldus de heer VERRIJN STUART — stelde zich de vraag: „Is de sterfte aan tuberculose bij de wederhelften van aan tuberculose gestorven gehuwden al of niet gelijk aan dezelfde sterfte bij de andere (of „bij alle) weduwen en weduwnaars?”

Deze door den schrijver — en vóór hem door anderen 1) — gestelde vraag (welker juiste beantwoording, aangevuld met daarmede samenhangende andere vragen, werkelijk de manier ter oplossing der kwestie is) wordt nu in het geheel niet beantwoord.

De heer VERRIJN STUART glijdt daarover heen en zegt: „Desondanks kon VAN DANTZICH bij 369 aan tuberculose gestorven personen in weduwstaat nagaan, aan welke doodsoorzaak de wederhelft vroeger overleden was”.

Maar dit is iets geheel anders; VAN DANTZICH is dan bezig een geheel ander opzet uit te werken. De eerste vraag toch sloeg op de toekomst: de vergelijking van de latere sterfte aan tuberculose van een aantal weduwen van categorie a met de latere sterfte aan tuberculose van een aantal weduwen

---

1) *Ned. Tijdschrift voor Geneesk.* 1905, Tweede Helft, blz. 497, al. 6.

van categorie *b*; de tweede vraag slaat daarentegen op het verleden: de vergelijking van het aantal aan tuberculose vóóroverleden echtgenooten van aan tuberculose overleden personen in weduwstaat, met het aantal aan tuberculose vóóroverleden echtgenooten van alle personen in weduwstaat.

VAN DANTZICH berekent (blz. 32 van zijn brochure), dat hij hiertoe gerechtigd is, en stelt als *grondslag* van zijn verdere becijferingen deze twee stellingen:

I. „Als de tuberculose *niet* besmettelijk is, zal het percentage van de eerst overleden echtgenooten, dat aan tuberculose gestorven is, steeds hetzelfde zijn, of wij hen in verband brengen met die personen in weduwstaat, die zelf ook aan tuberculose overleden zijn of met de andere of met alle personen in weduwstaat”.

II. „Als de tuberculose *wel* besmettelijk is (zie laatste alinea van blz. 227 van dit *Tijdschrift*) zullen van de eerstoverleden echtgenooten van aan tuberculose overleden personen in weduwstaat meer aan tuberculose gestorven moeten zijn, dan van de eerstoverleden echtgenooten van alle personen in weduwstaat en wel zal het verhoudingscijfer tusschen die twee getallen tevens de verhouding aangeven, waarin de sterftekans voor tuberculose door het huwelijk met een tuberculeus individu verhoogd wordt”.

Nu zijn mijn aanmerkingen dèze drie:

Ten eerste: Ook de tweede vraag is niet beantwoord. Er is nl. alléén een onderzoek ingesteld naar het aantal vóóroverledenen echtgenooten van aan tuberculose overleden personen in weduwstaat, maar het vergelijkend onderzoek naar het aantal aan tuberculose vóóroverleden echtgenooten van andere personen in weduwstaat heeft niet plaats gehad. Dit is, van het standpunt van VAN DANTZICH af beschouwd, een groote leemte.

Dit gemis betreur ik echter niet al te zeer, omdat toch:

Ten tweede: Stelling I *niet juist* is.

Volgens tamelijk grove berekening (uit de tabellen van VAN DANTZICH) blijkt mij, dat, als tuberculose niet besmettelijk is, het percentage van de eerstoverleden echtgenooten, dat aan tuberculose gestorven is, als wij hen in verband brengen met die personen in weduwstaat, die zelf òók aan tuberculose gestorven zijn, 28 bedraagt; daarentegen, als wij hen in verband brengen met de andere, vinden wij een bedrag van 16 pCt. (met allen, van 17 pCt.). Verschillen die eenvoudig veroorzaakt worden door de verschillende sterfte aan tuberculose op verschillende leeftijden.

Ten derde: Stelling II is *evenmin juist*, omdat:

a. stelling I niet juist is, en stelling II gedeeltelijk daarop steunt;

b. al was stelling I juist, tòch de in stelling II genoemde breuk niet de mate van verhoogde sterftekans aan tuberculose zal aangeven (zie de foutieve berekening op blz. 33 van de brochure).

Ik meen daarom gerechtigd te zijn — zelfs als ik andere aanmerkingen nog ter zijde laat — tot dèze conclusie: *de conclusies van den heer VAN DANTZICH berusten op foutieve grondslagen en zijn dus onbetrouwbaar.*

Kollum, 30 Januari 1906.

Dr. A. SCHUCKINK KOOLA

